

CEZAEVİ KÜTÜPHANELERİ: KIRŞEHİR AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU KÜTÜPHANESİ ÖRNEĞİ*

PRISON LIBRARIES: THE CASE OF KIRŞEHİR OPEN PENITENTIARY LIBRARY

Okan KOÇ

Balıkesir Üniversitesi

E-mail: okan.koc@balikesir.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
<p>Anahtar Kelimeler: Kütüphanecilik, Kütüphane, Cezaevi kütüphaneleri, Kırşehir, Kırşehir Açık Cezaevi</p>	<p>İlkçağ toplumlarından günümüze değin bireyleri, toplumsal hukuk kuralları altında tutabilmek adına cezaevlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bir toplumun ne kadar sağlıklı olduğunu anlamak için, eğitim kurumları, kültürel geçmişler ve ekonomik göstergeler söz konusu olduğunda cezaevleri göz ardı edilmemelidir. Cezaevleri ya da tutukevleri bireyleri belirli süreyle, toplumsal düzene adapte oluncaya dek, kontrol altında tutmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda bireyin entelektüel birikimi, eğitimi, sağlığı, kişisel bilgi birikimi ve mesleki yeterliliği gibi konularda da, gerekli desteklemeleri yapmayı hedeflemektedir.</p>
<p>DOI: 10.26809/joa.2018548689</p>	<p>Bu çalışmada Kırşehir Açık Ceza İnfaz Kurumu Kütüphanesi incelenmiştir. Kırşehir Cezaevi Kütüphanesi'nin hizmet ve faaliyetleri uluslararası standartlar ve yasalar dikkate alınarak incelenmiştir.</p>

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Keywords: Librarianship, Library, Prison libraries, Kırşehir, Kırşehir Open Prison</p>	<p>In order to keep the individuals under the rules of social law from the ancient societies up to the present day, prisons were needed. In order to understand how healthy a society is, prisons should not be ignored as far as educational institutions, cultural backgrounds and economic indicators are concerned. Prisons or detention centers aim to keep individuals under control for a certain period of time until they are adapted to the social order. At the same time, it should aim to make the necessary supports on subjects such as intellectual accumulation, education, health, personal knowledge and professional competence.</p>
<p>DOI: 10.26809/joa.2018548689</p>	<p>In this study Kırşehir Open Penitentiary Library Library was examined. The services and activities of the Kırşehir Prison Library have been examined taking international standards and laws into consideration.</p>

*Bu çalışma 13-15 Aralık 2018 tarihlerinde Çanakkale/TÜRKİYE' de gerçekleşen "2. Uluslararası Rating Academy Kongresi: Farkındalık" temalı kongrede sunulmuş aynı isimli bildirinin gözden geçirilmiş halidir.

1. CEZAEVLERİ

Cezaevi, “hükümlülerin içinde tutuldukları yapı, hapishane, mahpushane, dam, kodes, mahbes (Büyük Türkçe Sözlük, 2018), özgürlüğü bağlayıcı cezaların yerine getirildiği yer olarak tanımlanmaktadır” (Erdoğan, 1972). Cezaevleri, suç işleyen kişilerin toplum yaşamından kopmadan eğitilerek, topluma kazandırılması yolunda çalışan kurumlardır (Önal, 1978).

Çağdaş anlamda, suçluyu alıkoymak amacıyla olduğu kadar, onu iyileştirici bir araç sıfatıyla cezaevinin kullanılmasının 16. yüzyılda başladığı bilinmektedir (Dönmezer ve Erman 1999: 621). 16. yüzyılın sonlarına kadar olan dönemde intikam düşüncesi esas olduğundan, ölüm ve bedeni cezalar vardı. Yani, hürriyeti bağlayıcı cezalar henüz bilinmiyordu. 16. yüzyılın sonlarında Hollanda’da ortaya çıkan Amsterdam hapishaneleri ile birlikte modern anlamda hürriyeti bağlayıcı ceza, bedeni ceza yerine tatbik edilmeye başlanmıştır. Artık sadece cezalandırma değil, hükümlünün iyileştirilmesi ve yeniden sosyalleştirilmesi amaçlanmaya başlanmıştır (Demirbaş 2005: 96).

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 121 inci maddesi hükümlerine göre çıkarılan tüzüğün 3. maddesine göre ceza infaz kurumları içerisinde kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık ceza infaz kurumları ile gözlem ve sınıflandırma merkezleri ve çocuk eğitim evlerinden oluşmaktadır (Resmi Gazete, 20.03.2006).

1.1. Cezaevlerinin yönetimi

Türkiye’de cezaevleriyle ilgili yetkiler Adalet Bakanlığı elinde toplanmıştır. Cezaevlerinin yönetimine ilişkin temel yasa 14/ 6/ 1930 tarihli ve 1721 sayılı Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkındaki Kanundur. 1984, 1997, 2004 ve son olarak 20/3/2006 tarihli ve 10218 sayılı düzenlemelerle günümüzdeki şeklini almıştır (Resmi Gazete, 20.03.2006).

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre Türkiye’de; Kapalı, Çocuk, Çocuk ve Gençlik, Açık, Kadın Kapalı, A tipi, A1 tipi, A2 tipi, A3 tipi, B tipi, C tipi, D tipi, E tipi, F tipi, H tipi, K1 tipi, K2 tipi, L tipi, M tipi ve T tipi olmak üzere 21 değişik tipte, (CTE, 2018), Ülkemizde 05/10/2018 tarihi itibarıyla, 286 kapalı ceza infaz kurumu, 74 müstakil açık ceza infaz kurumu, 4 çocuk eğitimevi, 10 kadın kapalı, 7 kadın Açık, 7 çocuk kapalı ceza infaz kurumu olmak üzere toplam 388 ceza infaz kurumu bulunmakta olup, bu kurumların kapasitesi 213,186 kişiliktir. Uluslararası normlara uymayan ve fiziki şartları ve kapasiteleri itibarıyla eğitim ve iyileştirmenin kısıtlı yapıldığı ya da hiç yapılamadığı küçük ilçe ceza infaz kurumlarından; 2006 yılında 20, 2007 yılında 51, 2008 yılında 16, 2009 yılında 22, 2010 yılında 6, 2011 yılında 3, 2012 yılında 8, 2013 yılında 21, 2014 yılında 22, 2015 yılında 15, 2016 yılında 13, 2017 yılında 10 adet, 2018 yılında 6 adet olmak üzere toplam 213 ilçe ceza infaz kurumu kapatılmıştır (CTE, 2018).

2. CEZAEVLERİ VE KÜTÜPHANELER

Tarihin her döneminde, ilkçağ toplumlarından günümüze değin, toplumsal kuralların, mevcut sistemlerin, düzenin kendisine ya da kişi hak ve özgürlüklerine sirayet etmeyen bireyleri, toplumsal hukuk kuşatması altında tutabilmek adına ceza ve cezaevlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bir toplumun ne denli sağlıklı olduğunu anlayabilmek için eğitim kurumları, kültürel birikimleri, ekonomik göstergelerine bakıldığı oranda cezaevleri cetveli de göz ardı edilmemelidir. Cezaevleri ya da tutukevleri bireyleri belirli süreyle, toplumsal düzene adapte oluncaya dek, kontrol altında tutmayı hedeflerken, aynı zamanda bireyin entelektüel birikimi, eğitimi, sağlığı, kişisel bilgi birikimi ve mesleki yeterliliği gibi konularda da, gerekli desteklemeleri yapmayı hedeflemelidir.

İşte bu noktada iktidar/ egemen sistemin beklentileri ön plana çıkmaktadır. Modern yönetimler bireyi yeniden topluma entegre edebilmek için neler yapmaktadır.

Foucault'ya göre disiplinci / modern iktidar, büyük bir hapishane yaratır. Ona göre “dünya, yöneticileri psikologlar ve halkı da hastalar olan büyük bir tımarhanedir. Geçen her günle birlikte, kriminologlar, psikiyatrlar ve insanın zihinsel davranışını inceleyen herkesin oynadığı rol büyümektedir. Bu nedenle siyasi iktidar yeni bir işlev edinmek üzeredir. Bu işlev de tedavi ediciliktir”(2000: 131).

Modern iktidarın tedavi ediciliği bireylerin zihinlerini kontrol ederek kendi beklentileri doğrultusunda şekillendirmeye, zamanla istenilen insan figürünün yaratılmasına yöneliktir.

Modern iktidar, “bireyi kategorize ederek, bireyselliğiyle belirleyerek, kimliğine bağlayarak, ona hem kendisinin hem de başkalarının onda tanımak zorunda olduğu bir hakikat yasası dayatarak doğrudan gündelik yaşama müdahale eder. Bu, bireyleri özne yapan bir iktidar biçimidir. Özne sözcüğünün iki anlamı vardır: Denetim ve bağımlılık yoluyla başkasına tabi olan özne ve vicdan ya da öz bilgi yoluyla kendi kimliğine bağlanmış olan özne. Sözcüğün her iki anlamı da boyun eğdiren ve tabi kılan bir iktidar biçimini telkin ediyor” (Foucault, 2005: 64).

Boyun eğdiren bu iktidar/sistem, suça karışan bireyleri toplumsal yaşamdan dışlayarak, onlara yeni bir şans vermeme güdüsünü gütmeye düşünebilir. Cezaevine yeni gelen her hükümlü-tutuklunun ilk görüşmeden itibaren, cezai süresi sona erene kadar psiko-sosyal, eğitim vb. diğer alanlarda desteklenerek toplumsal yaşama yeniden entegre edilmesi planlanmaktadır. Bu aşamada eğitim faaliyetleri içerisinde ele alınan bilgi ile hükümlü-tutuklunun buluşturulması görevi kütüphane birimi altında değerlendirilmektedir.

1955 Hükümlü ve Tutukluların İyileştirilmesi İçin Birleşmiş Milletler Minimum Standart Kurallarında (madde 60) kurum rejiminin, “mahpusların sorumluluğunu ya da insan olarak onurlarına bağlı saygınlığını azaltıcı ceza infaz kurumu yaşamıyla özgür yaşam arasındaki ayrımı en aza indirmeye” çalışması gerektiği (Nursal, 2006: 321) ifade edilir.

Benzer ifadelerle, Avrupa Ceza İnfaz Kurumu Kurallarında (madde 5) ceza infaz kurumu yaşamının, genel toplum yaşamının olumlu yönlerine olabildiğince yaklaşması (Nursal, 2007: 9) ve (madde 26.7) hükümlü ve tutukluların normal mesleki yaşamın koşullarına hazırlanabilmesi için, kurumlardaki çalışma organizasyon ve yöntemlerinin, toplumdaki benzerleriyle olası en yakın biçimde düzenlenmesi gerektiği (Nursal, 2007: 17) sözcüklerinde rastlanır. Hükümlü ve tutukluların (madde 28.7) eğitimi uygulanabildiği ölçüde ülkenin eğitim ve mesleki eğitim sistemiyle bütünlük içerisinde olmalıdır. Bu, tahliye sonrası eğitim ve mesleki eğitime uyumu kolaylaştıracaktır (Nursal, 2007: 19).

Ceza infaz kurumunda olabildiğince dışarıdaki yaşam koşullarına benzer koşullar yaratarak saldırganlık ve ilgisizlik (apathy) halinin zeminini ve ceza infaz kurumu ortamının negatif etkilerini zayıflatmanın sağlanabileceğine inanılır. Bu etkilerin en belirgin olanlarından biri de “cezaevileşme” kültürünün yansımalarıdır. İlk kez 1940 yılında Amerikalı Kriminolog Donald Clemmer tarafından kullanılan “cezaevileşme” (prisonization) kavramı, hükümlü ya da tutuklunun aşına olmadığı bir kültür ortamına girer girmez katılacağı benzeşme süreci olarak tanımlanır. Clemmer'e göre (1958) bu süreç; ceza infaz kurumunu benimserken, bir taraftan da, dış dünyadaki gelenek, görenek, düzen ve değerlerin reddedilmesini içerir. Clemmer hiç kimsenin bu süreçten bağımsız kalamayacağını ifade eder. Bu süreçte hükümlü yeni bir kimliğe bürünmek ve kuruma girmeden önce var olan kimliği ile kurumda oluşan bu yeni kimliği arasında ortaya çıkan çatışma ve baskıyla baş etmek durumundadır. Bulunduğu çevrenin ruhsal ya da fiziksel anlamda tehdit edici yönleri varsa, bu baskı daha da zorlayıcı hale gelir.

Rehabilitasyon programları ile desteklenen bir normalleştirme sürecinin hükümlüye çeşitli sorumluluklar vermesi ve insani bir rejim olması nedeniyle tekrar suç işleme olasılığını azalttığına inanılır. Yaygın kullanımı ile “bireyi kapasitesi ölçüsünde bedensel, zihinsel, sosyal ve ekonomik yeterlilik alanında geliştirme, koruma ve iyileştirme çabaları” olarak açıklanabilecek rehabilitasyon çalışmaları çok yönlü ve geniş özelliindedir. Bu bağlamda yürütülen programların içeriğinin mutlaka insan hakları ve onurunu korur durumda olması gerekir (Yayak, 2009: 13).

2.1. Cezaevi kütüphanesi

Cezaevi kütüphanesi; bağlı bulunduğu kurum içerisindeki hükümlü/ tutuklu ve görevli personelin kişisel bilgi ihtiyacını karşılamak, boş zamanlarını değerlendirmek, bilgi kaynağı ile hükümlü/ tutuklunun arasında köprü vazifesi görmek üzere oluşturulan bir kütüphanedir. Diğer kütüphane türlerinde olduğu gibi, cezaevi kütüphanelerinde de yaş, ırk, cinsiyet, din, ulus, dil ve toplumsal statü farkı gözetmeksizin hizmet tasarlanmaktadır. Pek çok ülkede cezaevi kütüphane hizmetleri halk kütüphaneleri ile koordineli şekilde yürütülmektedir.

Tarih boyunca tutuklu / hükümlülere kütüphane hizmeti sağlama faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. 19. yy'da tutuklulara din eğitimi vermek için din kitapları sağlanmıştır. 1900 lerde cezaevlerinde kitapların tedavi edici değeri anlaşarak, 1905 de cezaevinde kütüphane hizmetleri vermeye başlanmıştır. Amerika'da ilk girişimlere Iowa, Illinois, Nebraska öncülük etmiştir. Amerikan Kütüphaneciler Derneği ve Cezaevi Derneği daha iyi hizmet vermek için birlikte çalışmaya başlamışlardır. 1930 larda hizmetler geliştirilmiştir. 1938'de konuyla ilgili kuruluşlar açılmıştır. 1960 ve özellikle 1970 yılında sonra bu hizmetler halk kütüphaneleri tarafından vermeye başlanmıştır (Barrant, 1978).

Tutuklulara kütüphane hizmeti sağlamak için temelde insani, mesleki, kanuni olmak üzere, üç zorunluluk bulunur. İnsanî görüş noktasından, tutuklular, diğer insanlardan daha fazla kütüphane hizmetine ihtiyaç duyarlar. Çünkü tutukluların hapsedilmelerinden dolayı okuma malzemelerini seçme ve oluşturma faaliyetlerinde daha az yetkileri vardır. Bu nedenle, cezaevi yöneticileri, tutuklulara yapıcı davranışlar kazandırarak, okuma yoluyla onları gerginliklerinden kurtarmaya ve karşılaştıkları sorunları kütüphane yardımıyla halletmeye çalışmalıdırlar.

Mesleki görüş noktasından, tutuklulara kütüphane hizmeti verme konusunda asla şüpheye düşülmemelidir. 1980'de Amerikan Kütüphaneciler Derneği'nce gözden geçirilen Kütüphane Hakları Bildirisi (Library Bill of Rights)'ne göre, kütüphaneler, kitap ve diğer kaynakları ile toplumdaki tüm insanlara, gereksinim duydukları bilgiyi sağlamalıdırlar. Amerika Kütüphaneciler Derneği'nin, Halk Kütüphaneleri Görev Raporu'na göre de kütüphaneler, toplumda yaşayan tüm insanlara hizmet etmelidir.

Cezaevlerine kütüphane kurma ve hizmeti sağlamanın kanuni temellerine bakılırsa, ilk olarak 1955'de hazırlanan Birleşmiş Milletler' in “Tutukluların Toplum Kazandırılması için Standart Minimum Kuralları” kütüphane hizmetlerini kapsamaktadır (Rubin, 1983: 173).

Ülkemizdeki duruma bakacak olursak, cezaevi kütüphanesinin asıl kullanıcı kitlesi hükümlü/ tutuklulardan oluştuğu için, hükümlü/ tutukluların bilgilerinin artırılması Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Tüzüğe göre cezaevi müdürünün görevleri arasındadır. Buna istinaden oluşturulan Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri Kütüphane ve Kitaplık Yönetmeliği 09.11.1983 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin amacı;

“Ceza İnfaz kurumları ile tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların, Atatürk İnkılap ve ilkelerine, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı, kanunlara saygılı, Türk olmanın gururunu duyan, vatan ve milletini seven, millî, ahlâki ve insani değerlerle donatılmış, demokrasi ilkelerini benimsemiş ve her tür düşünceye, sorumluluk duygusuna, hoş görüye sahip olarak yeniden topluma kazandırılmalarına, millî ve sosyal hayata intibak edecek şekilde hazırlanmalarına ve boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirilmelerine, eğitim müfredat programlarından beklenen sonuca ulaşılmasına yardımcı olmaktır. “ (Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri Kütüphane ve Kitaplık Yönetmeliği, 09.11.1983)

Yönetmelik;

“ Ceza İnfaz Kurumları ile tutukevlerinde birer kütüphane ve kitaplık kurulması, bunların kuruluş ve idaresi, donatılması, işleyişi; kütüphane veya kitaplıklardan yararlanma şekilleri, ödünç kitap verme ve geri alma usulleri ile ilgili esasları kapsar” Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri Kütüphane ve Kitaplık Yönetmeliği, 09.11.1983)

Yine aynı yönetmeliğin 4. Maddesine göre;

“Hükümlü ve tutukluların boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirmek, eğitim ve ıslah çalışmaları ile ulaşılması düşünülen amaçların gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak ve pekiştirmek, cezaevinde görevli personel için gerekli eğitim ve ıslah çalışmalarında, ihtiyaç duyulan kaynakları hazır halde bulundurmaya maksadı ile tüm ağır ceza mahkemelerindeki Ceza İnfaz Kurumları ve tutukevlerinde birer kütüphane, diğer ceza ve tutukevlerinde ise birer kitaplık kurulur.

Kütüphane ve kitaplıklar; hükümlü ve tutukluların, Atatürk milliyetçiliğine, İnkılap ve ilkelerine, Cumhuriyet esaslarına bağlı, kanunlara, insan haklarına saygılı, demokrasi ilkelerini benimsemiş, hür düşünceye, sorumluluk duygusuna, hoşgörüye sahip, millî, insani ve ahlâki değerlerle donatılmış iyi bir insan olarak yetiştirilmesi ve yeniden topluma kazandırılmaları gibi amaçlara uygun hizmetleri ifa eder.” Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri Kütüphane ve Kitaplık Yönetmeliği, 09.11.1983)

Cezaevi içerisinde oluşturulacak kütüphanenin personel ve hükümlü/ tutuklulara hizmet üretirken zorlanmaması için uygun bir yer tahsisi gereklidir. Uygun yer tahsisi ile ilgili yönetmelikte şu madde yer almaktadır:

“Ceza İnfaz Kurumları ile tutukevlerinde kütüphane ve kitaplık için müstakil bir oda veya uygun bir yer tahsis edilir. Kütüphane ve kitaplıkların amaca uygun bir şekilde tefrişi için gerekli raf, dolap, masa, sandalye, kırtasiye gibi araç ve gereçler cezaevi idaresince tespit edilerek, bunlar için gerekli ödenek Bakanlıktan istenir. Kütüphane ve kitaplıklarda; iç güvenlik, disiplin, yangın ve sabotajlara karşı her türlü güvenlik tedbirleri cezaevi idaresince alınır” Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri Kütüphane ve Kitaplık Yönetmeliği, 09.11.1983)

Cezaevi kütüphanelerinin oluşturulmasıyla ilgili olarak çıkarılan bu yönetmeliğe ilaveten cezaevlerine kütüphane hizmeti sağlama noktasında halk kütüphaneleri de sorumluluk almaktadır. Halk kütüphanelerinin amaçları bireylerin ve grupların dinlenme ve boş zamanını da içine alan, eğitim, bilgi ve kişisel gelişim konularındaki gereksinimlerini karşılamak için çeşitli ortamlarda kaynak ve hizmet sağlama doğrultusunda düşünüldüğünde cezaevlerine verilen kütüphane hizmetleri daha da anlam kazanmaktadır.

Cezaevlerinde kütüphane hizmetlerinin yürütülüyor olmasının sebepleri şöyledir;

1. Böyle bir hizmete gerek duyulmaktadır.

2. Tutukluların, dışarıdan, arkadaşlarından ve ilgililerden okuma malzemelerini sağlamaları yeterli olmamaktadır.
3. Cezaevindeki eğitsel faaliyetlerle uğraşma kütüphane hizmetlerine duyulan ihtiyacın yerine geçememektedir.
4. Sadece bağış kitaplarla, kütüphane hizmeti gerçekleştirememektedir.
5. Çevredeki kütüphanelerle işbirliğine gerek duyulmaktadır.
6. Kütüphane hizmetleri tutukluları topluma kazandıracaktır (Dalton, 1978: 112).

2.2. Cezaevi kütüphanecisi

Cezaevlerinde yerleşmiş bir kütüphane yoksa, kütüphane hizmetlerini halk kütüphanesinin personeli ve/veya gönüllü kişiler (öğretmenler, kütüphanecilik öğrencileri, hukukçular, yardım dernekleri mensupları vb.) verecektir. Hizmetleri cezaevi yönetiminin onayladığı, bilgili bir tutuklu ile birlikte halk kütüphanesinin gönderdiği kütüphaneci de verebilir.

Cezaevinde çalışacak kütüphanecinin, insanlarla anlaşabilmesi yeteneği, moral verebilme özelliğinin yanı sıra temel mesleki bilgilere, penoloji, sosyoloji ve psikoloji konusunda da bilgili olmalıdır. Cezaevinin kütüphanecisi, tutukluların rehabilitasyonunda, kütüphane planlamasında, cezaevi yöneticileri ve halk kütüphaneleriyle işbirliği yapmada en yetkili kişidir.

Kütüphane personelinin görev ve sorumlulukları Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri Kütüphane ve Kitaplık Yönetmeliği'nde şu şekilde belirtilmiştir;

- Kütüphaneci, görevlerinden dolayı cezaevi müdürüne karşı sorumludur.
- Kitapların bakım ve muhafazasından, dağıtılıp toplanmasından, kütüphane ve kitaplık olarak ayrılan yerin müştemilatından; masa, sandalye, dolap, raf gibi eşyaların tertip, düzen ve temizliğinden, her türlü ihtiyaçlarının tespiti ve tedarikinden sorumludurlar. Görevliler; ihtiyaç duyulan kitap, yayın, araç-gereç gibi ihtiyaçları saptayarak kurum müdürüne bildirirler.
- Kütüphane ve kitaplıklarda bulunan kitap, dolap, raf masa ve sandalye gibi eşyaları sayarak teslim alırlar.
- Kütüphane ve kitaplık görevlileri, Ayniyat talimatnamesinin 11 nci maddesi gereğince her yılsonunda, bütün kitap, yayın, doküman ve eşyaların sayımını yaparak bunlarla ilgili olarak "sayım Cetvel ve Sayım Tutanağı" düzenlerler. Düzenlenen tutanağın birer sureti Cumhuriyet Savcılığı ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne ve Bakanlık Ayniyat Saymanlığına gönderilir. Bu tutanakta kayıtlara göre eksik bulunan kitap ve diğer eşyalar açıkça gösterilir.
- Kitapların kasit veya ihmali ile kayıp ve tahribinden ileri gelen zararı tazmin ile sorumludur.
- Ayrıca kütüphane personeli belirli günlerde halk kütüphaneleri ile iletişim halinde cezaevlerinde etkinlikler düzenlemektedirler.

3. KIRŞEHİR AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU

Kırşehir Açık Ceza İnfaz Kurumu Yerleşkesi, şehir merkezindeki eski hizmet binasından 2004 yılında Orman Bakanlığı'ndan Adalet Bakanlığı'na Açık Ceza İnfaz Kurumu yapılmak üzere tahsis edilmiştir. Kurum, Kırşehir-Ankara karayolunun 18. km.sinde ve yol kenarında bulunan yeni binasına 10 Eylül 2008 tarihinde taşınarak hizmet vermeye başlanılmıştır. Ceza İnfaz Kurumu 17.274 m²'si iş atölyeleri ve binaların kurulu bulunduğu kapalı, 395.128 m²'si tarımsal alan olmak üzere 512.497 m² alan yüz ölçüme sahiptir. 2006 yılında ihalesi yapılarak kurum inşasına başlanılmış, 2008 yılının Ağustos ayında geçici kabulü

yapılmıştır. Kuruma ilave olarak 1920 m²'lik mobilya atölyesi ve depo, ayrıca 543 m² restoran inşaatları yapılmıştır (KIRŞEHİR AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU, 2018).

3.1. Kapasite ve tipi

Kırşehir Açık Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesi 240 erkek hükümlü olarak belirlenmiş ancak; Odalara ranza konularak kapasitesi 368 kişiye çıkarılmıştır. Ayrıca Orman Bakanlığı'ndan kalan 500 m² alana sahip iki katlı bina Cumhuriyet Başsavcılığının girişimleri ile inşaat işkolu tarafından tadil edil edilip, 72 hükümlünün barınabileceği koğuş ve yemekhane binasına dönüştürülerek kurum kapasitesi 440 hükümlüye çıkarılmıştır. Bölümleri Açık Ceza İnfaz Kurumu Nizamiye ve Görüş Yeri, Kurum İdare Binası, Hükümlü Sosyal Alanı, Isınma Merkezi, Atölyeler, Mobilya Atölyesi, Lojman ve Uygulamalı Sosyal Tesis ve Depolar olmak üzere 10 ana binadan oluşmaktadır. Ceza İnfaz Kurumu idari binası; ana giriş nizamiyesinin önünde bulunup toplamda 400 m²'lik bürolardan oluşmaktadır. Hükümlü sosyal binasında 50 odada, 8'erli ranzalı odalar ile hükümlü gazino salonu, mescit, 130 kişilik çok amaçlı salon, eğitim ve teknoloji sınıfı, kütüphane mevcuttur, Ceza infaz kurumu karşısında 5 katlı 10 daireli lojman binası, Ceza İnfaz Kurumunun güneyinde Kırşehir-Ankara karayolunun üzerinde Uygulamalı Sosyal Tesis bulunmaktadır. Isınma merkezi (Kalyaklı), Mobilya Atölyesi, Oniks Mermer Atölyesi, Demir Atölyesi, Fırın Atölyesi, Mutfak, 500 kg çamaşır yıkama kapasiteli yıkama ünitesi bir arada olup, Ana giriş nizamiye arkasında hükümlü ziyaret salonu bulunmaktadır (KIRŞEHİR AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU, 2018).

3.2. Faaliyet gösterilen işkolları

Kurum açık ceza infaz kurumu işyurduna dayalı bir ceza infaz kurumudur. Ceza İnfaz Kurumundaki İşkolları;

- Mobilya ve Üretim İş kolu
- Marangoz ve Doğrama İşkolu
- Demir ve Kafes Tel Örgü Üretim İş kolu
- Oniks-Mermer El sanatları üretim İş kolu
- Fırın Atölyesi
- Adliye Çay ocakları iş kolu
- Mahcuz mallar işletmeciliği
- Uygulamalı Sosyal Tesis İşlemeciliği
- Üretilen Ürünlerin Satış Reyonu
- Tarımsal Üretim İş kolu
- Ciltleme İş kolu
- İnşaat İş kolu
- Nakliyecilik İş kolu
- Temizlik Hizmeti İş kolu
- Açık Alan Büyükbaş Sığır Besiciliği (Kırşehir Açık Ceza İnfaz Kurumu, 2018).

3.3. Spor faaliyetleri

Açık cezaevi hükümlüleri saat 12.00 ile 13.00 arasında voleybol, hafta sonları ise basketbol, voleybol ve futbol maçları yapma imkanına sahiptir. Tatil günlerinde ziyaretçisi olmayan hükümlüler öğle yemeğinden sonra hava kararınca kadar, futbol, voleybol ve badminton oynayabilmektedirler. Ayrıca akşamları dama ve satranç gibi oyunlar oynanmaktadır. Kurumda hükümlülere yönelik periyodik futbol, voleybol, satranç, masa tenisi

ve badminton müsabakaları yapılmaktadır (KIRŞEHİR AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU, 2018).

3. 4. Meslek edindirici ve beceri kazandırıcı kurslar

Bu Amaca hizmetle Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ile yapılan işbirliği protokolü kapsamında Bilgisayar Sınıfı” oluşturulmuştur.

Ayrıca, İl Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, Ahi Evran Üniversitesi, İl Kültür Müdürlüğü, Tarım İl Müdürlüğü, İl Mesleki Eğitim Merkezi Müdürlüğü, Esnaf Odaları gibi resmi ve özel kuruluşlarla yapılan işbirliği çerçevesinde, kaynakçılık, soğuk demircilik, fayans-karo-mermer, betonarme kalıpcılığı, yiyecek hazırlama ve pişirme, bilgisayar operatörlüğü ve işletmenliği, büyükbaş hayvan yetiştiriciliği, halk oyunları, İngilizce, gibi mesleki ve beceri kazandırıcı kurslar açılmıştır. Kurs sonunda belge almaya hak kazanan hükümlülere işbirliği yapılan kurumca ortaklaşa olarak tertip edilen günlerde belgeler dağıtılmaktadır.

Kurumda bulunan atölyelerde çalışarak el becerilerini geliştirip, hem iyi vakit geçirmek hem de maddi-manevi kalkınmalarına destek olması açısından hükümlülere bir program dahilinde el işi atölyelerine çıkan hükümlüler el işi ürünleri üretmektedirler.

3.5. Sosyal ve kültürel faaliyetler

Kurum hükümlüleri şehir merkezinde bulunan sinemaya götürülerek vizyondaki filmleri izlemeleri sağlanmaktadır. Ayrıca zaman zaman spor müsabakaları, konser ve kültürel gezi ve ziyaretler yapılmaktadır. Kurum bünyesinde bulunan çok amaçlı etkinlik salonunda; belirli gün ve haftalar, günün önemine uygun etkinlikler kutlanmaktadır. Özellikle en son vizyona giren filmlerin gösterimi yapılmakta, konserler ve konferanslar verilmekte, münazaralar ve bilgi yarışmaları yapılmakta olup, diğer kurum ve kuruluşlar tarafından çıkarılan tiyatro oyunları sunulmaktadır. Ayrıca kurum hükümlüleri tarafından tiyatro çalışmaları yapılarak dönem sonlarında yerel ve ulusal basınında katılımıyla diğer hükümlüler ile personeline sunulmaktadır.

Kurum tarafından belirli gün ve haftalar münasebetiyle il protokolü bazında oluşturulan sergiler düzenlenerek, hükümlülerin kurs faaliyetleri ve atölye çalışmaları ve üretmiş oldukları el işleri zaman zaman şehir merkezinde sergilenmekte olup, hükümlülere hem maddi hem de manevi kalkınmalarına yardımcı olunmaktadır.

3.6. Ceza İnfaz Kurumu Kütüphanesi

Ceza İnfaz Kurumu kütüphanesi felsefi, sosyal, fen bilimleri, ansiklopedi ve çeşitli hikaye ve edebi eserlerden oluşmakta ve sürekli güncelleştirilmektedir.

Hazırda bulunan 2467 kitap ve dergi ile kütüphaneden yararlanmak isteyen hükümlüler bir program dahilinde yararlandırılmakta, kütüphaneden yararlanmak isteyen hükümlülere “Kütüphane Kitap Listeleri ve Kitap İsteme Formları” dağıtılarak istedikleri kitapları koşullarına vermek suretiyle faydalandırılmaktadır. Kurum kütüphanesine yeni ve güncel kitaplar kazandırmak amacıyla bağış kampanyaları düzenlenmekte olup, İl Halk Kütüphanesi işbirliği ile ödünç kitap temin edilerek hükümlülerin yararlanması sağlanmaktadır (KIRŞEHİR AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU, 2018).

Koleksiyon oluşturulurken cezaevi eğitim işlerinden sorumlu eğitim departmanındaki görevli personel halk kütüphanesi ile iletişim halindedir. Belirli dönemlerde Kırşehir Halk Kütüphanesi hükümlü/ tutukluların kullanımı için koleksiyon paylaşımı yapmaktadır. Aralık 2012 de Semerkand Dergisi cezaevi kütüphanesi için bağış kampanyası başlatmıştır.

Kırşehir Açık Ceza İnfaz Kurumu, İl Halk Kütüphanesi ile sürekli iletişim haline geçmektedir. Dalton’un halk kütüphaneleri ile cezaevi kütüphanelerinin koordineli olarak

faaliyetler yürütmesinin gerekçelerini açıkladığı doğrultudan hareketle, tutuklu/ hükümlülere kütüphane hizmeti tasarlamak halk kütüphanelerin de görevleri arasındadır. Halk kütüphaneleri hizmet tasarlarırken şu gerekçeleri göz önünde bulundurmalıdır;

1. Tutukluların halk kütüphanesi hizmetlerine ihtiyaç duymaları,
2. Ülkelerin ve derneklerin, tutuklulara en iyi hizmet verecek olan kütüphane türünün halk kütüphaneleri olarak belirlenmesi,
3. Halk kütüphanelerinin görevleri arasında tüm topluma hizmet verme ilkesinin olması ve bunun tutukluları da kapsamaması,
4. Cezaevleri ile halk kütüphaneleri arasında işbirliğinin başlaması,
5. Tutukluların halk kütüphanesi aracılığıyla çevredeki diğer kütüphanelerden de faydalanmak istemeleri,
6. Halk kütüphaneleri eğitici faaliyetlere önem verdiğinden, tutukluları topluma kazandırma, eğitime işlevini de gerçekleştireceğinin kabul edilmesi,
7. Halk kütüphanelerinin cezaevlerine hizmet vermeleri için devlet tarafından bütçelerinin desteklenmesidir (Dalton, 1978: 113).

Kırşehir Lütfi İkiiz İl Halk Kütüphanesi ile birlikte belirli aralıklarla tutuklu/ hükümlülerin sosyal hayattan kopmamaları, kitap ve kütüphaneyi hayatlarına entegre edebilmeleri ve kitap okuma alışkanlığı kazanabilmeleri amacıyla cezaevinde konferanslar düzenlenmektedirler. Bu maksatla Kırşehir halk kütüphanesi Yarı açık Cezaevi ve İnfaz Kurumu ile E Tipi Kapalı Cezaevine 23 Nisan 2010 da, kitap sergisi , Mart 2013 de Okuma Alışkanlığı konferansı düzenlemiştir.

Cezaevi kütüphanesinde 2013 yılı içerisinde 853 hükümlü toplam 2879 kitaptan yararlanmıştıır.

KAYNAKÇA

- BARRANT, WİLKİNS., 1978, The Correctional Facility Library : History and Standards, Library Trends 26.
- BÜYÜK TÜRKÇE SÖZLÜK, 2018.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts [Erişim Tarihi: 10.10.2018].
- CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ KÜTÜPHANE VE KİTAPLIK YÖNETMELİĞİ, 1983.
https://www.tbmm.gov.tr/komision/insanhaklari/belge/um_cezakuphane.pdf [Erişim Tarihi: 10.10.2018].
- CLEMMER, DONALD., 1958. The prison community, Horcourt Brace College Publishers, 9780030081552.
- CTE, 2018. <http://www.cte.adalet.gov.tr/bilgidata/genelbilgi.asp> [Erişim Tarihi: 10.10.2018].
- DALTON, PHYLLİS. 1978, Library Services to Correctional Facilities in Other Countries, Library Trends 26.
- DEMİRBAŞ, T. 2005. Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların ve Cezaevlerinin Evrimi, İstanbul.
- DÖNMEZER, S. ve ERMAN, S. 1999. Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt II. 12. Bası, İstanbul: Beta Yayınları.
- ERDOĞDU, A. 1972. Ceza yargılama yöntemi yasası terimleri sözlüğü. Ankara, Türk Dil Kurumu.
- FOUCAULT, M. 2000. Büyük Kapatılma – Seçme Yazılar 3, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.
- FOUCAULT, M. 2005. Özne ve İktidar, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- KIRŞEHİR AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU, 2018.
<http://www.kirsehiracik.adalet.gov.tr/kurum.html> [Erişim Tarihi: 10.10.2018].
- NURSAL, N. (2006). Uluslararası cezaevi standart kuralları, Ankara, T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü.
- NURSAL, N. 2007. Avrupa cezaevi kuralları: Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi' nin üye devletlere Avrupa cezaevi kuralları hakkında (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı, Ankara.
- ÖNAL, H. İ. 1978. Cezaevlerine Halk Kütüphanesi Hizmetleri.
<http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/Cezaevlerine%20halk%20k%C3%BCt%C3%BCphanesi%20hizmetleri.pdf> [Erişim Tarihi: 10.10.2018].
- RESMİ GAZETE, 2018a. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun.
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/04/20060406-1.htm> [Erişim Tarihi: 10.10.2018].
- RESMİ GAZETE, 2018b. Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkındaki Kanun.
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/04/20060406-1.htm> [Erişim Tarihi: 10.10.2018].
- RUBİN, RHEA JOYCE., 1983, Library Service in U.S. Jails: Issues Questions Trends, Library Journal 108.
- YAYAK, ASLI. 2009, Türkiye Cezaevlerindeki İslah-Rehabilitasyon Çalışmalarının Diğer Ülke Uygulamalarıyla Karşılaştırılması/ Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı.